

وقتی رسانه‌ها، بدون پرداختن به نقش آمریکا در گسترش ناتو و مناقشات متأثر از این موضوع، صرفاً به حمله نظامی روسیه به اوکراین اشاره می‌کنند و از آوارگی مردمان اروپایی اوکراین می‌گویند؛ به شکل طبیعی این تصور را در مخاطبان ایجاد می‌کنند که بهترین پاسخ به چنین تجاوزی، اعمال تحریم‌های همه جانبه بر کشور متجاوز است

فایده‌یک

ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۱۴ اسفند ۱۴۰۰ شماره ۷۹۳

۸

یادداشت انتقادی
درباره پوشش خبری
جنگ روسیه و اوکراین
در رسانه ملی

شنیدن کی بود مانند دیدن؟

رسانه در جست‌وجوی ریشه‌ها

جنگ روایت‌ها و روایت رسانه‌های مختلف از جنگ بسیار مهم است اما با همه این اهمیت نباید جنگ رسانه‌ای را به تصویر ارائه شده از جنگ به مخاطبان عام خلاصه کرد. خیلی از رسانه‌ها در تلاشند در یک دو قطبی روایت ساده خود را بیان کنند اما حقیقت این است که رسالت و اهداف رسانه‌ها بیشتر از بررسی روزمره جنگ است یا حداقل این گونه باید باشد. چراکه در چنین شرایطی یکی از کارکردهای رسانه به عنوان زبان گویای جامعه باید ریشه‌یابی علل بحران و ارائه این موضوع به مخاطبان باشد؛ موضوعی که البته عموماً از جانب رسانه‌های جریان اصلی که در سیطره دولت‌های غربی است، محقق نمی‌شود. در این شرایط اتفاقاً آنچه بر ساخت رسانه‌های جریان اصلی از جنگ ایجاد می‌کند، آماده‌سازی جامعه بین‌الملل برای وضع قوانین جدید و ایجاد یک آرایش بین‌المللی تازه است. حتماً همه شما خبرهای این چند روز اخیر را در ارتباط با لغو فعالیت تیم‌های فوتبال ملی و باشگاهی روسیه از سوی فیفا و یوفا شنیده‌اید و در کنار تحریم بانک‌های روسی و شرکت‌ها و سرمایه‌داران روس و حتی اخراج میلیاردر روس و مالک باشگاه فوتبال چلسی از انگلیس به دلیل داشتن روابط نزدیک با پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، اینها تازه بخشی از فشارها و تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده بر روسیه پس از آغاز جنگ اخیر است. شاید پرسید ارتباط این تحریم‌ها با رسانه چیست؟ پاسخ آن است که وقتی رسانه‌ها، بدون پرداختن به نقش آمریکا در گسترش ناتو به سمت نیمکره شرقی زمین و مناقشات متأثر از این موضوع، صرفاً به حمله نظامی روسیه به اوکراین اشاره می‌کنند و از آوارگی مردمان اروپایی اوکراین می‌گویند به شکل طبیعی این تصور را در مخاطبان ایجاد می‌کنند که بهترین پاسخ به چنین تجاوزی، اعمال تحریم‌های همه جانبه بر کشور متجاوز است اما واقعیت آن است که به تعبیر رهبر معظم انقلاب برای حل هر بحرانی باید ابتدا ریشه بحران را یافت و ریشه بحران اخیر، آمریکاست. آیا رسانه‌های اصلی جهان به همان اندازه که روسیه را بابت تجاوز به اوکراین مورد حمله قرار می‌دهند، آمریکا و متحدان غربی آن را بابت تحریک روسیه به انجام چنین عملی، ملامت می‌کنند؟ خیر! و نکته دقیقاً در همین پاسخ کوتاه نهفته است. رسانه‌های اصلی اساساً همان چیزی را در ذهن مخاطبان می‌سازند که مورد نظر دولت‌های متبوع آنهاست. فرصتی طلایی برای گرفتن ماهی از یک آب گل‌آلود. این در حالی است که بزرگ‌ترین خدمت رسانه به مخاطبان در چنین شرایطی، کمک به افزایش فهم مخاطب در رسیدن به حقیقت موضوع و ریشه‌های وقوع بحران است.

تلویزیون حالا به جای آن که مثل همه بنگاه‌های معتبر خبری در جهان، اخبار جنگ میان روسیه و اوکراین را از طریق اعزام خبرنگار به محل حادثه و قلب میدان جنگ به مخاطبان نشان دهد؛ صرفاً به برقراری ارتباط با شماری از ایرانیان مقیم تلویزیون ترجیح داده این بار برخلاف آن ضرب‌المثل معروف، شنیدن را بر دیدن برتری بدهد! این یعنی زیر سوال بردن اعتبار منبع اطلاع‌رسانی؛ چرا که شیوه حرفه‌ای رسانه‌ها در بیان مطالب دست اول از چنین رویدادهایی این گونه نیست. فارغ از تمامی نکات منفی مرتبط با جنگ و جنگ‌افروزی در جهان، نکته مهم آنجاست که اساساً چنین موقعیت‌هایی به عنوان فرصت‌های طلایی رسانه‌ها برای برقراری ارتباط با مخاطبان شناخته می‌شود و نباید آنها را دست‌کم گرفت. فرصتی که جدی گرفتن آن، یک رسانه را تبدیل به رسانه جریان اصلی و منبعی برای بازنشر اخبارش توسط سایر رسانه‌ها می‌کند و دست‌کم گرفتن آن، باعث درجا زدن یک رسانه می‌شود. فرصتی که هنوز هم برای جدی گرفتن آن دیر نشده‌است چرا که این ماهی هنوز برای گرفته شدن از آب تازه است!

خبرنگاری بحران یکی از مهم‌ترین شاخه‌های فعالیت در حوزه رسانه‌ای است؛ حوزه‌ای که لزوماً ربطی به سوابق حرفه‌ای افراد ندارد و بیشتر از هر چیز به روحیات فردی و علائق افراد برای کسب تجربه‌های تازه بستگی دارد. با این همه، خبرنگاری بحران یکی از برگ‌های برنده هر رسانه در جریان اطلاع‌رسانی درباره هر بحرانی است؛ چه آن بحران رخداد طبیعی مثل زلزله و سیل و آتش‌سوزی باشد و چه رخداد غیرطبیعی مثل وقوع جنگ میان دو کشور.

تلویزیون اما این بار برگ برنده‌ای برای رو کردن در جنگی که میان روسیه و اوکراین آغاز شد، نداشت. یک انفعال محض در ارائه روایت دست‌اول از میدان جنگ و موکول شدن اطلاع‌رسانی به مخاطبان از طریق خبرهایی که دیگر رسانه‌های جهان منتشر می‌کنند.

در شرایطی که حداقل نزدیک به یک ماه است بحث احتمال جنگ میان روسیه و اوکراین در همه محافل بین‌المللی داغ شده‌است و بسیاری از قریب‌الوقوع بودن این جنگ خبر می‌دادند، به نظر می‌رسد رسانه ملی به عنوان بزرگ‌ترین رسانه فعال در کشور، هیچ برنامه‌ای برای پوشش میدانی این اتفاق بزرگ بین‌المللی نداشت. اتفاقی که از چند وجه برای ایرانیان مهم است؛ اول آن که دو کشور درگیر جنگ از نظر جغرافیایی فاصله چندانی با خاک جمهوری اسلامی ایران ندارند و به نوعی می‌توان آنها را در شمار همسایگان ایران به شمار آورد. نکته دوم این‌که به واسطه روابط گسترده تجاری و اقتصادی ایران با روسیه و اوکراین به شکل طبیعی پوشش لحظه به لحظه اخبار این جنگ برای مردم ایران اهمیت دارد و نکته دیگر این‌که تبعات این جنگ بر همه بازارهای مالی جهان از جمله بازار طلا و رمزارزها و... از جمله موضوعاتی است که چه بخواهیم و دوست داشته باشیم و چه نخواهیم، در هر صورت بر زندگی ما ایرانیان نیز موثر است.

احسان سالمی
روزنامه‌نگار

بهترین کود ارگانیک کیوتو
از قدیم تا به حال
۰۹۱۲-۰۲۶۲۸۸۱
۰۹۱۲-۲۰۱۶۳۳۳

سند کمیابی و کارت خودرو پژو ۴۰۵ جی تی ایکس آی ۸/۱ مدل ۱۳۸۲ رنگ بژ متالیک شماره موتور 22568207523 شماره شاسی 0082006323 شماره پلاک ۲۵۳ ج ۴۶ ایران به نام ضیا بشاش موقر عربانی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

شماره تلفن پذیرش
۴۹۱۰۵۰۰۰
امروز آگهی‌های روزنامه جام جم

سند و کمیابی و برگ سبز و کارت ماشین و کلیه مدارک سواری پرآید مدل ۱۳۸۱ رنگ سبز متالیک به شماره موتور 00287427 شماره شاسی 51412280752025 شماره پلاک ۲۱۲ ج ۵۱ ایران ۴۶ به نام محمود شیخ چوکامی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز و سند مالکیت موتورسیکلت بنلی مدل ۹۸، شماره انتظامی ۱۴۸۴۹-۵۸۳ شماره موتور 0249N23213718 و شماره‌تنه N23EDBJFDK1J05589 به نام محمد نخستین جوی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند کمیابی و برگ سبز سواری پرآید جی تی ایکس آی رنگ مشکی متالیک مدل ۱۳۸۲ شماره موتور 00725803 شماره شاسی 51412283257555 شماره پلاک ۹۶۶ م ۲۹ ایران ۴۶ به نام محمد رهبری کویخی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند کمیابی سواری سمند ایکس ۷ مدل ۱۳۸۴ رنگ مشکی متالیک شماره موتور 14508749 شماره شاسی 12484016378 شماره پلاک ۵۳۷ ص ۱۲ ایران ۴۶ به نام سیروس خورسند ویشکائی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز خودرو پژو ۲۰۶ مدل ۱۳۹۱ رنگ سفید روغنی شماره موتور 14190085321 شماره شاسی NAAP03ED3CJ565556 شماره پلاک ۸۸ ایران ۷۳۷ ص ۹۳ به نام نسیم قربانعلی پور مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مجوز حمل اسلحه ۳۰۳ بریتیش ۱۰-اتیر به شماره سلاح L85972 به مالکیت پرویز کشتی آرا فرزند مهدی به شماره شناسنامه ۱۳۸۹ کدملی ۱۸۱۸۳۰۸۶۴۹ مفقود گردیده و فاقد اعتبار می‌باشد.

برگ سبز سواری سایپا ۱۳۱ SE رنگ سفید روغنی مدل ۱۳۹۴ شماره موتور 5507854 شماره شاسی NAS411100F1184962 و شماره پلاک ۶۸۸ ج ۵۴ ایران ۴۶ به نام فرهاد موسی پور دریاوارسری مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز پرآید مدل ۱۳۷۸ سفیدشیری روغنی به شماره پلاک ۸۹۳ ص ۴۸ ایران ۲۱ شماره شاسی 51412278593908 و شماره موتور 115443 به نام رضا سمیعی مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.